

Nr 22

Socialförsäkringsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973: 48 angående uttaget av avgifter till försäkringen för tilläggspension och till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen jämte motioner.

Propositionen

I propositionen föreslås att avgiften till försäkringen för tilläggspension (ATP) för år 1974 skall bibehållas på 10,5 % av det pensionsgrundande löneunderlaget i stället för att, som tidigare fastställts, höjas till 11 %. För år 1975 föreslås ATP-avgiften utgå med 10,75 % och för åren 1976—1979 med 11 %.

Vidare föreslås att avgiften till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen bestäms till 0,25 % för år 1974 i stället för tidigare fastställda 0,30 %. Detta lägre avgiftsuttag föreslås gälla även för åren 1975—1979.

Författningsförslagen är av följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension

Härigenom förordnas, med ändring av vad som föreskrivits i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension¹, att den i 19 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring nämnda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall för år 1974 utgöra tio och en halv procent.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2 Förslag till

Lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1975—1979 till försäkringen för tilläggspension

Härigenom förordnas, att den i 19 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring nämnda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall för år 1975 utgöra tio och tre fjärdedel procent och för vart och ett av åren 1976—1979 elva procent.

¹ Senaste lydelse 1972: 715.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring

Härigenom förordnas, att 39 § lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

39 §²

Försäkringsavgift skall utgå efter procentsats, som fastställs av Konungen med riksdagen. Procentsatsen skall vara så avvägd, att avgifterna i förening med andra tillgängliga medel förslå till bestridande av

1. ersättningar på grund av obligatorisk försäkring enligt denna lag, lagen (1916: 235) om försäkring för olycksfall i arbete och lagen (1929: 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar,

2. kostnader som föranledas av bestämmelserna i lagen (1955: 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m., lagen (1962: 303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m. m. och lagen (1967: 919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m. m.,

3. förvaltningskostnader, samt

4. erforderlig fondering.

Med förvaltningskostnader avses enbart omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsverkets verksamhet beträffande obligatorisk yrkesskadeförsäkring. Konungen fastställer med riksdagen hur stor del av försäkringsavgifterna som skall anses svara mot förvaltningskostnader.

Beslut om den procentsats, som skall tillämpas för visst år, samt om förvaltningskostnadsandelen för samma år skall fattas senast *ett* år dessförinnan. Riksförsäkringsverket skall vart femte år framlägga förslag till procentsats och förvaltningskostnadsandel för nästföljande sju år, i den mån beslut härom icke redan fattats.

Beslut om den procentsats, som skall tillämpas för visst år, samt om förvaltningskostnadsandelen för samma år skall fattas senast *under året* dessförinnan. Riksförsäkringsverket skall vart femte år framlägga förslag till procentsats och förvaltningskostnadsandel för nästföljande sju år, i den mån beslut härom icke redan fattats.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

* Senaste lydelse 1971: 280.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971: 281) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1972—1974 till yrkesskadeförsäkringen m. m.

Härigenom förordnas, med ändring av vad som föreskrivits i lagen (1971: 281) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1972—1974 till yrkesskadeförsäkringen m. m., att den i 39 § lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring nämnda procentsatsen för uttag av försäkringsavgift skall för år 1974 vara 0,25 och att av försäkringsavgifterna för nämnda år en sextondedel skall anses svara mot förvaltningskostnader.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

5 Förslag till

Lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1975—1979 till yrkesskadeförsäkringen m. m.

Härigenom förordnas, att den i 39 § lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring nämnda procentsatsen för uttag av försäkringsavgift skall för åren 1975—1979 vara 0,25 och att av försäkringsavgifterna en sextondedel skall anses svara mot förvaltningskostnader.

Motionerna

A. Med anledning av propositionen väckta motioner:

motionen 1973: 1649 av herr Hermansson m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen måtte antaga följande

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968:243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension

Härigenom förordnas, med ändring av vad som föreskrivits i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension, att den i 19 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring nämnda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall för år 1974 utgöra elva procent.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2 Förslag till

Lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1975—1979 till försäkringen för tilläggspension

Härigenom förordnas, att den i 19 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring nämnda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall för åren 1975—1979 utgöra elva procent.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

3 Förslag till

Lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1975—1979 till yrkesskadeförsäkringen m. m.

Härigenom förordnas, att den i 39 § lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring nämnda procentsatsen för uttag av försäkringsavgift skall för åren 1975—1979 vara 0,30 och att av försäkringsavgifterna en sexton-dedel skall anses svara mot förvaltningskostnader.

motionen 1973: 1690 av herr Bohman m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen måtte besluta att fastställa ATP-uttaget för perioden 1974—1979 till 9,5 procent.

B. Vid riksdagens början väckta motioner:

motionen 1973: 102 av herr Fälldin m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om prövning av möjligheterna att befria äldre arbetskraft från avgift till tilläggspensioneringen, innebärande att avgift för äldre inte behöver erläggas under visst utökat antal år före vederbörandes pensionsålder;

motionen 1973: 641 (jfr 1973: 241) av herr Bohman m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen bestutar att sänka ATP-uttaget fr. o. m. den 1 januari 1973 med en procentenhet;

motionen 1973: 1137 av herr Hovhammar m. fl. (m, c, fp) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder att pensionsålderskommittén genom tilläggsdirektiv anmodas utarbета förslag till differentierade avgifter till tilläggspensioneringen för äldre arbetskraft med bibehållen pensionsrätt, innebärande att avgiften förslagsvis halveras för arbetstagare och egenavgiftsinbetalare mellan 55 och 59 års ålder samt att avgiften slopas från fyllda 60 år.

Utskottet

Avgiftsuttaget för den allmänna tilläggs pensioneringen har hittills fastställts för tre femårsperioder. Under den första perioden 1960—1964 ökade avgiften med en procentenhet om året från 3 till 7 %. Under åren 1965—1969 höjdes avgiften med 0,5 % om året till 9,5 %. Genom beslut av 1968 års riksdag fastställdes att avgiften för år 1970 skulle höjas med 0,5 % och därefter med 0,25 % årligen så att den skulle komma att utgöra för år 1973 10,75 % och för år 1974 11 %. Med ändring av detta beslut fastställde 1972 års riksdag att — i avvaktan på att ställning togs till ATP-avgiften för 1975 och följande år och till föreliggande förslag om att vissa sociala reformer skulle finansieras genom arbetsgivaravgifter — ATP-avgiften för år 1973 skulle bibehållas på 1972 års nivå, dvs. 10,5 %.

Förslaget i propositionen innebär att avgiften också för år 1974 skall utgå med 10,5 %, att den därefter höjs till 10,75 % för år 1975 och till 11 % för år 1976 samt att den för åren 1977—1979 bibehålls på sistnämnda nivå.

Herr Bohman m. fl. yrkar i motionen 1973: 641 att avgiften för år 1973 sänks med en procentenhet till 9,5 %, och samma motionärer yrkar i motionen 1973: 1690 att avgiften också för ettvar av åren 1974—1979 bestäms till 9,5 %. De framhåller bl. a. att det f. n. föreligger behov av åtgärder som stimulerar investeringsbenägenheten inom näringslivet genom att minska dess kostnadsbelastning.

I motionen 1973: 1649 av herr Hermansson m. fl. yrkas att avgiftsuttaget för åren 1974—1979 fastställs till 11 %. Motionärerna anför bl. a. att större utrymme skulle skapas för förbättringar av folkpensionsförmånerna om den en gång antagna planen för avgiftsuttaget följdes.

Riksförsäkringsverket har i sitt förslag till avgiftsuttag för åren 1975—1979 enhälligt föreslagit att avgiften fastställs till 11 % för hela perioden. Detta förslag har tillstyrkts av bl. a. försäkringsinspektionen som dock framhåller att — om denna avgiftsnivå bibehålls även i fortsättningen — detta kan leda till att avgiftsuttaget på sikt kan behöva höjas.

I den principproposition som låg till grund för lagstiftningen om tilläggs pensioneringen (1958 A: 55) framhölls att en betydande fondering var motiverad av pensioneringens eget intresse och av samhällsekonomiska skäl. Fondmedlen skulle, med beaktande av bortfall av annat sparande, medverka till en snabbare utbyggnad av produktionsapparaten och därmed till en produktionsökning. Det framhölls också att pensionsfonden skulle möjliggöra en utjämning av kostnaderna för tilläggs pensioneringen så att avgifterna för utgående pensioner inte behövde bli så stora i framtiden som de måste bli om man inte avsatte några medel till en fond. Denna inställning till fondbildningen har bekräftats av

riksdagen i samband med bestämmandet av avgiftsuttaget för såväl åren 1965—1969 som åren 1970—1974.

Såvitt utskottet kan bedöma tillgodoser det i propositionen föreslagna avgiftsuttaget det uttalade syftet med fondbildningen. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförs i propositionen, bl. a. om den beräknade befolkningsutvecklingen till år 2000, anser utskottet sig böra godta den av Kungl. Maj:t gjorda avvägningen av avgiftsuttaget för åren 1974—1979. Højningen med 1/2 procentenhet under en sexårsperiod är enligt utskottets mening av den storleksordningen att den kan accepteras. Utskottet tillstyrker med det anförda bifall till propositionen och avstyrker således bifall till motionen 1973: 1649 i denna del och till motionen 1973: 1690. Utskottet avstyrker också bifall till yrkandet i motionen 1973: 641 om en retroaktiv sänkning av ATP-uttaget fr. o. m. den 1 januari 1973.

Utskottet behandlar i detta sammanhang två motioner väckta vid riksdagens början, vilka båda tar upp frågan om ATP-avgiften för äldre arbetskraft. Motionärerna i motionen 1973: 102 av herr Fälldin m. fl. och 1973: 1137 av herr Hovhammar m. fl. understryker angelägenheten av att den äldre arbetskraften bereds möjligheter till sysselsättning. Detta kan enligt uttalande i den förra motionen ske genom att man under ett visst utökat antal år före pensionsåldern befriar den äldre arbetskraften från ATP-avgift. Motionärerna i motionen 1973: 1137 är inne på liknande tankegångar och menar att man genom en differentiering av ATP-avgifterna för den äldre arbetskraften bör söka göra denna mer attraktiv på arbetsmarknaden.

Den i motionerna aktualiserade frågan har behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen. År 1970 remitterade andra lagutskottet motioner i ämnet till ett flertal myndigheter och organisationer för yttrande. Av de nio remissinstanser som yttrade sig i sakfrågan avstyrkte alla utom en bifall till motionerna. Det hävdades bl. a. att ett genomförande av motionärernas förslag skulle innebära att man väsentligt rubbade den principiella överensstämmelse som rådde mellan avgifts- och förmånsidorna i systemet, att det fanns goda skäl betvivla att den föreslagna åtgärden skulle bli så effektiv från arbetsmarknadspolitisk synpunkt som motionärerna ansåg och att det måste bedömas som lämpligare att i första hand effektivisera och vidareutveckla systemet med selektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder och att lösa frågan om ökad anställningstrygghet för den äldre arbetskraften.

Andra lagutskottet avstyrkte bifall till motionerna i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1970: 91 och åberopade därvid i huvudsak de synpunkter som framförts av remissinstanserna. Såväl 1971 som 1972 avisade riksdagen på nytt motionsyrkanden om befrielse från ATP-avgift för äldre arbetskraft.

Enligt socialförsäkringsutskottets mening saknar riksdagen anledning

att inta en annan ståndpunkt i år än förra året. Utskottet vill erinra om att utredningen rörande anställningstrygghet och vidgad behörighet för arbetsdomstolen i ett i januari 1973 avlämnat betänkande Trygghet i anställningen (SOU 1973: 7) lagt fram förslag till olika anställningsfrämjande åtgärder. Proposition i ämnet kan enligt vad utskottet erfarit väntas bli förelagd riksdagen inom kort. Enligt utskottets uppfattning är förslagen ägnade att i hög grad förbättra den äldre arbetskraftens ställning på arbetsmarknaden. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna 1973: 102 och 1973: 1137.

Propositionen innehåller också förslag om att avgiften till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen, vilken avgift genom beslut av 1971 års riksdag för år 1974 faststälts till 0,30 %, för detta år nedsätts till 0,25 % och att avgiften bibehålls på denna nivå för åren 1975—1979.

I motionen 1973: 1649 av herr Hermansson m. fl. yrkas att procentsatsen för uttag av avgifter till yrkesskadeförsäkringen bestäms till 0,30 % för ettvarit av åren 1975—1979.

Riksförsäkringsverket har i sitt förslag till avgiftsuttag för femårsperioden 1975—1979 förordat att avgift till denna försäkring skall utgå med oförändrat 0,30 %. Detta förslag har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser utom en. Anledningen till att departementschefen ansett sig böra begränsa avgiftsuttaget med 0,05 procentenheter är att han i annat sammanhang ämnar förorda en höjning av arbetarskyddsavgiften från 0,05 % till 0,10 % fr. o. m. den 1 januari 1974. Om detta förslag antas kommer avgiften till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen och arbetarskyddsavgiften att tillsammans uppgå till 0,35 % eller nuvarande nivå.

Utskottet anser sig böra biträda den i propositionen gjorda avvägningen och avstyrker således bifall till motionen 1973: 1649 även i berörda del.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. *beträffande ATP-uttaget för åren 1973—1979*

att riksdagen med bifall till propositionen 1973: 48 samt med avslag på motionerna 1973: 641, 1973: 1690 och 1973: 1649, sistnämnda motion i motsvarande del, antar de vid propositionen fogade förslagen till

- a) lag om ändring i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension,
- b) lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1975—1979 till försäkringen för tilläggspension;

2. beträffande uttaget av avgifter till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen för år 1974

att riksdagen med bifall till propositionen 1973: 48 antar de vid propositionen fogade förslagen till

- a) lag om ändring i lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring,
- b) lag om ändring i lagen (1971: 281) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1972—1974 till yrkesskadeförsäkringen m. m.;

3. beträffande uttaget av avgifter till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen för åren 1975—1979

att riksdagen med bifall till propositionen 1973: 48 och med avslag på motionen 1973: 1649 i motsvarande del antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1975—1979 till yrkesskadeförsäkringen m. m.;

4. beträffande ATP-uttaget för äldre arbetskraft

att riksdagen avslår motionerna 1973: 102 och 1973: 1137.

Stockholm den 17 maj 1973

På socialförsäkringsutskottets vägnar

TORSTEN FREDRIKSSON

Närvarande: herrar Fredriksson (s), Carlsson i Vikmanshyttan (c), Jonsson i Mora (fp), Ringaby (m), Karlsson i Ronneby (s), Magnusson i Nennesholm (c), Persson i Stockholm (s), fru Håvik (s), fröken Pehrsson (c), herrar Marcusson (s), Björck i Nässjö (m), fröken Bergström (fp), herrar Signell (s), Lindström (s) och Hagberg* (vpk).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

beträffande frågan om 9,5-procentigt avgiftsuttag till ATP för åren 1973—1979

1. av herrar Ringaby (m) och Björck i Nässjö (m) vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 5 med "Riksförsäkringsverket har" och slutar på s. 6 med "januari 1973" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att ett högt totalt sparande är eftersträvaransvärt endast om det motsvaras av en lika stor investeringsefterfrågan. Om sparbenägenheten överstiger investeringsbe-

nägenheten blir resultatet arbetslöshet. Det har hittills inte varit förenat med svårigheter att finna efterfrågan på de medel som sparas i AP-fonden inte minst på grund av det höga bostadsbyggande som möjliggjorts genom hyresregleringen och genom en omfattande subventionering av bostadskonsumtion samt genom en uppdriven offentlig investeringsaktivitet. Däremot har en minskande investeringsbenägenhet inom näringslivet kunnat observeras. Särskilt har därvid nyföretagandet och investeringarna i nya fabriker och anläggningar fallit tillbaka. Den minskande investeringsbenägenheten inom näringslivet är en följd av sjunkande lönsamhet och självfinansieringsförmåga.

ATP-avgiften är en kostnad för näringslivet. Om denna kostnad ökar — allt annat oförändrat — minskar lönsamheten och därmed investeringsbenägenheten. På sikt kan resultatet av ett för högt ATP-uttag bli långsammare ekonomisk tillväxt och arbetslöshet. För investeringsbenägenheten i ett samhälle med privata företag saknar det vidare inte betydelse var sparandet äger rum. Särskilt när det gäller mer riskfyllda investeringar liksom investeringar i forskning och teknisk utveckling är självfinansieringsförmågan betydelsefull, dvs. sparandet inom näringslivet. Otillräcklig lönsamhet leder till minskad självfinansieringsförmåga.

Enligt utskottets förmenande är det nödvändigt att finna ett jämviktsläge där näringslivet tillförsäkras en tillräcklig lönsamhet och självfinansieringsförmåga och därmed en investeringsbenägenhet, som svarar mot önskemålen om full sysselsättning och ekonomisk utveckling. Utskottet anser att det för närvarande föreligger behov av åtgärder, som stimulerar investeringsbenägenheten genom att minska näringslivets kostnadsbelastning. En minskning av ATP-uttaget är en sådan åtgärd.

Det är enligt denna bedömning inte nödvändigt att en sänkning av ATP-uttaget måste vara förenad med ett minskat eller långsammare ökat totalt sparande i samhället. Dels torde en uttagsminskning leda till ökat företagssparande, dels torde det vara möjligt att genom sparstimulerande åtgärder öka det personliga sparandet.

Det är i och för sig inte självklart, att AP-fonden ständigt skall fortsätta att växa fram till år 2000. Även om ATP-uttaget sätts så lågt som till 8,5 procent 1975—1979 för att sedan etappvis trappas upp till 10,5 procent år 1996, kommer AP-fonden år 2000 att vara ca 150 miljarder kr. i 1972 års priser. Det torde av detta klart framgå, att ett betydligt lägre uttag än de 11 procent, som regeringen förordar i propositionen 48, är möjligt för att garantera utfästa pensionsförpliktelser utan att betydande uttagshöjningar i framtiden fördenskull skall behöva tillgripas och utan att någon egentlig fondavtappning uppstår. Utskottet biträder därför kravet i motionen 1973: 1690 att ATP-uttaget för perioden 1975—1979 fastställs till 9,5 procent.

I motionerna 1973: 641 och 1973: 1690 yrkas att uttaget skall sänkas till 9,5 procent även för åren 1973—1974. Vad beträffar en sänkning av ATP-avgiften för år 1973, vill utskottet påpeka att detta inte föranleder något administrativt besvär eftersom arbetsgivaravgifterna är preliminära och slutregleras andra året efter det de inbetalats. Inte heller utgår någon ränta på vare sig över- eller underskjutande belopp. En sänkning av uttaget för år 1973 kommer alltså att regleras genom lägre avgifter för 1975. Utskottet biträder därför yrkandena i förevarande motioner.

dels att utskottet under punkten 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1973: 641 och 1973: 1690, med anledning av propositionen 1973: 48 och med avslag på motionen 1973: 1649 i motsvarande del antar följande förslag till

a) Lag om ändring i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension

Härigenom förordnas, med ändring av vad som föreskrivits i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension, att den i 19 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring nämnda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall för ettvar av åren 1973 och 1974 utgöra nio och en halv procent.

Denna lag träder i kraft dagen efter den då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

b) Lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1975—1979 till försäkringen för tilläggspension

Härigenom förordnas, att den i 19 kap. 5 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring nämnda procentsatsen för uttag av avgift till försäkringen för tilläggspension skall för åren 1975—1979 utgöra nio och en halv procent.

beträffande frågan om 11-procentigt avgiftsuttag till ATP för åren 1974—1979

2. av herr Olsson i Stockholm (vpk) som ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 5 sista raden med "Denna inställning" och slutar på s. 6 med "januari 1973" bort ha följande lydelse:

Utskottet noterar hänvisningen i motionen 1973: 1649 till departementschefens uttalande i propositionen om att vid avgiftsuttaget till ATP

även anspråk bör beaktas avseende andra delar av socialpolitiken till den allmänna försäkringen som inte gäller tilläggspensioneringen. Utskottet delar synpunkten i motionen att ett ännu större utrymme för sådana förbättringar skulle finnas om den en gång antagna planen för avgiftsuttaget följdes. Detta jämte hänvisningen om grunderna för lagstiftningen om tilläggspensioneringen, som bl. a avser medverkan till en snabbare utbyggnad av produktionsapparaten — vilken utskottet understrukit i det ovan anförda — talar enligt utskottet för ett bifall till yrkandet i motionen 1973: 1649. I detta sammanhang förtjänar även erinras om förslagen i annat sammanhang om utnyttjande av medel ur AP-fonderna för näringspolitiska insatser i utökad omfattning. Motionsyrkandet om bibehållande av den en gång antagna planen för avgiftsuttaget till försäkringen för tilläggspension och till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen bör sålunda enligt utskottets mening bifallas av riksdagen.

dels att utskottet under punkten 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973: 1649, med anledning av propositionen 1973: 48 samt med avslag på motionerna 1973: 641 och 1973: 1690 antar de vid motionen fogade förslagen till

a) lag om ändring i lagen (1968: 243) om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1970—1974 till försäkringen för tilläggspension,

b) lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1975—1979 till försäkringen för tilläggspension;

beträffande uttaget av avgifter till den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen för åren 1975—1979

3. av herr Olsson i Stockholm (vpk) som — med åberopande av motiveeringen i reservationen 2 — ansett att utskottet under punkten 3 bort hemställa

att riksdagen med anledning av propositionen 1973: 48 och med bifall till motionen 1973: 1649 i motsvarande del antar det vid motionen fogade förslaget till lag om procentsatsen för uttag av avgift under åren 1975—1979 till yrkesskadeförsäkringen m. m.;

beträffande ATP-uttaget för äldre arbetskraft

4. av herrar Carlsson i Vikmanshyttan (c), Magnusson i Nennesholm (c) och fröken Pehrsson (c) vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 6 med "Utskottet behandlar" och slutar på s. 7 med "och 1973: 1137" bort ha följande lydelse:

Den snabba utvecklingen mot större arbetslöshet bland äldre arbetstagare måste bedömas som mycket oroande och utgör enligt utskottets mening ett belägg för att de selektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder som hittills tillämpats inte varit tillfyllest för att bereda den äldre arbetskraften en tillfredsställande anställningstrygghet. I ett sådant läge bör enligt utskottets mening alla vägar prövas för att förbättra de äldres arbetssituation. Ett viktigt hjälpmedel måste vara att stimulera företagen att inte bara behålla utan även nyanställa äldre arbetskraft.

Enligt utskottets mening torde en sådan stimulans bäst kunna åstadkommas genom generellt verkande åtgärder av den art som aktualiserats i motionerna. Det har stundom gjorts gällande att ATP-systemet skulle lämpa sig mindre väl som ett arbetsmarknadspolitiskt medel. Utskottet har svårt att förstå den synpunkten. Ett avskaffande eller en differentiering av ATP-avgiften för äldre arbetskraft innebär ju att man gör kostnaderna för denna arbetskraft inte oväsentligt lägre för arbetsgivaren och detta bör uppenbarligen vara ägnat att förbättra de äldres situation på arbetsmarknaden. Härtill kommer att metoden inte behöver medföra några konsekvenser vare sig för rätten till pension eller för möjligheterna att finansiera ATP-systemet.

Med det anförda anser utskottet sig böra biträda förslaget i motionen 1973: 102 att frågan om möjligheterna att befria äldre arbetskraft från avgift till tilläggs pensioneringen blir föremål för särskild prövning. Vid denna bör också övervägas i vad mån en differentiering av ATP-avgiften är lämplig och möjlig att genomföra. Utredningsarbetet bör enligt utskottets mening bedrivas skyndsamt och kan lämpligen äga rum inom ramen för pensionsålderskommitténs arbete.

dels att utskottet under punkten 4 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1973: 102 och 1973: 1137 hos Kungl. Maj:t begär utredning av frågan om befrielse från eller differentiering av avgiften till tilläggs pensioneringen för äldre arbetskraft.

Särskilda yttranden

1. av herr Jonsson i Mora (fp) och fröken Bergström (fp) vilka anförde:

Vi måste med stor oro konstatera att vi i vårt land under de senaste två åren kommit allt längre från målet full sysselsättning. Det är inte otänkbart att en befrielse från ATP-avgift för den äldre arbetskraften skulle förbättra de äldres situation på arbetsmarknaden. Samma skäl kan emellertid anföras för att sänka ATP-avgiften för andra grupper. Även ungdomar har drabbats hårt av arbetslösheten. Strukturförändringarna inom näringslivet har bl. a. lett till ökande arbetslöshet för

tjänstemän och byggnadsarbetare. De handikappade får tidigare än andra känna av en nedgång i sysselsättningen och får senare del av en konjunkturuppgång. Långtifrån alla handikappade går in under den skyddade och halvskyddade verksamheten. En reducering av avgiftsuttaget för vissa grupper påverkar självfallet de samlade avgiftsinkomsterna och fondbildningen. En befrielse från ATP-avgift för äldre arbetskraft måste därför medföra en höjning av avgiften för andra grupper om inte tillväxten av fonderna radikalt skall förändras. Enligt vår mening skulle det stöta på svårigheter att rättvist avgränsa uttaget med hänsyn till i vilken grad olika grupper behöver hjälpas till ökad sysselsättning. Vi vill i sammanhanget också erinra om vårt förslag om en allmän sänkning av pensionsåldern till 65 år. Pensionsålderskommittén, som under detta år beräknas framlägga förslag rörande pensionsåldern m. m., skall bl. a. redovisa kostnadskalkyler och anvisningar rörande formerna för att täcka de ökande kostnaderna för en pensionsåldersreform. Det är naturligt att kommittén i samband med sina överväganden rörande finansieringen också överväger huruvida en sänkt pensionsålder bör medföra en sänkning av åldersgränsen för avgiftsuttag.

De arbetsmarknadspolitiska insatserna för äldre måste bli mera omfattande. Vi har inte råd att avvara de äldres kunnande och erfarenhet. Tryggheten i anställningen måste stärkas och arbetsmiljöerna förbättras. Ett sätt är att som folkpartiet föreslagit låta företagen avsätta av vinstmedel eller löneskattemedel till trygghetsfonder i syfte att öka den finansiella stabiliteten och därmed de anställdas trygghet. Folkpartiet har i förslag till årets riksdag också krävt en aktivare arbetsmarknadspolitik.

Ökningen av arbetslösheten har som väsentlig orsak den förda ekonomiska politiken. En ekonomisk politik som leder till omfattande nedläggningar och driftinskränkningar men som inte förmår skapa tillräckligt antal nya arbetstillfällen ger — oavsett hur omfattande arbetsmarknadspolitiska insatser som görs — upphov till arbetslöshet.

Folkpartiet har bl. a. gått emot den generella fördyring av arbetskraften som fördubblingen av löneskatten innebar. På sikt bör löneskatten helt slopas. Inom näringspolitiken bör åtgärder som främjar ökad sysselsättning vidtas. Folkpartiet har i ett fyrtiotal motioner till årets riksdag krävt sådana åtgärder. Dessa förslag är också ägnade att främja den äldre arbetskraftens sysselsättning.

2. av herrar Ringaby (m) och Björck i Nässjö (m) vilka anförde:

I bl. a. motionen 1973: 1137 av herr Hovhammar m. fl. föreslås en lägre ATP-avgift för försäkrade som uppnått 55 års ålder och slopad avgift från 60 års ålder.

Vi hyser stor sympati för motionärernas avsikt att stärka den äldre arbetskraftens ställning på arbetsmarknaden. Vi anser emellertid att en

generell sänkning av ATP-avgiften, som vi förordar i reservation nr 1, är ett bättre medel att förbättra sysselsättningen även för äldre arbetskraft än en differentierad avgift. Den nuvarande arbetslösheten drabbar enligt tillgänglig statistik ungdom och kvinnor i än högre grad än äldre arbetskraft. I dagens arbetsmarknadsläge finner vi därför att en generellt lägre men konkurrensneutral avgift bäst skulle främja sysselsättningen för alla åldersgrupper. I den mån det senare kan bli nödvändigt med särskilda åtgärder till förmån för den äldre arbetskraften vill vi dock inte utesluta att differentierade sociala avgifter kan vara att föredra framför långt gående tvångsåtgärder.